

Perheterapia

4/09

25. Vuosikerta

- Perheterapiakoulutusta 30 vuotta Suomessa: sisäisen tarinan synty ja tarinallinen kiertokulku
 - Kiintymyssuhde ja väkivalta parisuhteessa
 - Äänien viidakossa
-

Sisältö

Päätoimittajalta.....	3
Perheterapiayhdistyksen puheenjohtajalta.....	4

Artikkelit

<i>Jukka Aaltonen:</i> Perheterapiakoulutusta 30 vuotta Suomessa: sisäisen tarinan synty ja tarinallinen kiertokulku.....	6
<i>Anna Lohman, Max Kuznetsov, Juha Holma:</i> Kiintymyssuhde ja väkivalta parisuhteessa.....	21
<i>Pekka Borchers:</i> Äänien viidakossa.....	34

Perheterapiayhdistys

Perheterapiayhdistyksen tiedetoimittajan kynästä: Katsaus vuoden 2007 perheterapialehtien teemoihin.....	38
--	----

Ajankohtaiset tapahtumat ja uutiset.....	49
--	----

Yhteystiedot	58
--------------------	----

Suomen Mielenterveysseura Koulutuskeskus

Koulutuksia ja ilmoituksia.....	59
Kirjoittajaohjeet.....	62

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA Eila Okkonen
PÄÄTOIMITTAJA Jarl Wahlström
TOIMITUSSIIHTEERI/TAITTO Heljä Meuronen

TOIMITUSNEUVOSTO

Jukka Aaltonen
Sinikka Björn
Heikki Helinko
Annikki Kaikkonen
Pirjo Keskitalo
Katriina Kuusi
Eila Okkonen
Tero Pulkkinen
Florence Schmitt
Jussi Sierla, puh. joht.
Jan-Christer Wahlbeck
Jarl Wahlström

TOIMITUS JA ARKISTO

Ratamestarinkatu 9
00520 Helsinki

TILAUKSET, OSOITTEENMUUTOKSET JA LASKUTUS

Mervi Venäläinen
puh. (09) 4150 3650
faksi (09) 3487 3715
sähköposti
mervi.venalainen@mielenterveysseura.fi

Ilmestyy neljänä numerona vuonna 2009
Vuosikerta 28 euroa
Kestotilaus 26 euroa
irtonumero 7 euroa
(sis. alv. 22 %)

Julkaisija

Suomen Mielenterveysseura
Koulutuskeskus

Kustantaja

SMS-Tuotanto Oy
25. vuosikerta, ISSN 0782-7210

Kirjapaino

AO-PAINO, Mikkeli

Ulkoasu

Mainostoimisto Visuviestintä Oy
Taina Ståhl

Psykoterapeuttien koulutus – taas kerran

Suomi on niitä harvoja maita, joissa psykoterapian ammatillisesta harjoittamisesta on lainvoimaisesti säädelty. Vuonna 1994 tuli voimaan laki ja asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä. Näissä toteutui vuoden 1989 psykoterapiakoulutustoimikunnan suositus psykoterapeuttien valvonnasta osana sosiaali- ja terveydenhuollon ammattiharjoittajien valvontaa. Sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja valvontaviraston (Valvira, entinen TEO) tehtävänä on myöntää psykoterapiakoulutuksen suorittaneille nimikesuojaus ja valvoa heidän toimintaansa. Lakiä valmisteltaessa katsottiin, että psykoterapeutin ammattinimikesuoja selkiyttää sekä koulutukseen hakeutuvan että koulutetun psykoterapeutin asemaa ja parantaa myös psykoterapiapalveluita tarvitsevan asiakkaan oikeusturvaa.

Käytännössä tilanne on kuitenkin osoittautunut vähemmän selkeäksi. Koska psykoterapeuttien koulutuksesta ei ole muita säädöksiä kuin ammattihenkilölaki ja -asetus, on Valviran tehtäväksi tullut arvioida myös sitä, onko ammattinimikkeen käyttöoikeutta hakevalla henkilöllä riittävä koulutuksen tuottama pätevyys. Päätös on harkinnanvarainen ja se on tähän asti ainakin periaatteessa tapahtunut jokaisen hakevan henkilön kohdalla erikseen. Tässä tilanteessa koulutuksen järjestäjä ja koulutukseen hakeutuva eivät siis varmuudella ole voineet tietää, tuleeko koulutus valvontaviraston näkökulmasta päteväyttämään psykoterapeutin ammattiin.

Valvira on toki pyrkinyt selkeyttämään tilannetta laatimalla ja julkaisemalla oman koulutuksia koskevan ohjeistonsa. Tämä julkistaminen tosin tapahtui vasta vuonna 2003, kun opetusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön asettama laajasti julkista terveydenhuoltoa ja korkeakouluopetusta edustava Psykoterapiakoulutuksen työryhmä tätä muistiossaan suositti. Ohjeistosta huolimatta epäselvä tilanne on kuitenkin johtanut useisiin oikeusprosesseihin ja jopa siihen, että eduskunnan oikeusasiamies on silloisen TEO:n menettelyä ja hakeutumusten käsittelyaikoja koskeneissa kanteluratkaisuissaan kiinnittänyt huomiota psykoterapiakoulutuksen arviointiin liittyviin oikeusturvaongelmiin.

Hankalan tilanteen selkeyttämiseksi TEO itse, ja myös STM, esitti jo vuonna 2007 psykoterapeuttikoulutuksen siirtämistä korkeakoulujärjestelmän piiriin strukturoituna koulutusjärjestelmänä, esimerkiksi erikoistumisopintojen muodossa, joka voisi toteutua myös korkeakoulujen ja nykyisten koulutusyhteisöjen yhteis-

työsopimuksin. Vastauksessaan tähän esitykseen OPM yhtyi näkemykseen, että psykoterapeuttikoulutusta ryhdyttäisiin yliopistoissa järjestämään täydennyskoulutuksena, erikoistumisopintoina, jolloin koulutusten laatua voitaisiin varmistaa ja tuloksena olisi toivottu strukturoitu koulutusjärjestelmä.

Näiden kannanottojen pohjalta Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskus haki ja sai OPM:ltä kehittämisrahaa hankkeelle, jossa suunniteltaisiin psykoterapian erikoistumisopintoja osana korkeakoulujen opintojärjestelmää. Hankkeen tavoitteena oli koulutusten osaamistavoitteiden, rakenteen ja laadullisten vaatimusten määrittely sekä arvioinnin ja yhteistyöverkoston luominen. Hanke on toteutunut valtakunnallisen

yliopistojen psykoterapeuttikoulutusconsortion työnä, ja se on kahden vuoden aherruksen tuloksena saanut valmiiksi ehdotuksensa psykoterapeuteille asetettavista osaamisvaatimuksista ja psykoterapeuttikoulutusten laadunvarmennuksen kriteereistä. Tässä työssään konsortio on kuullut nykyisiä psykoterapeuttikoulutusten järjestäjiä.

Konsortion työn pohjalta näyttää siltä, että kentällä vallitsee melko pitkälle ulottuva yksimielisyys psykoterapeuttien koulutuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja toteuttamisen muodoista. Psykoterapeuttikonsortion työn aikana on kuitenkin edelleen osoittautunut, että koulutusten opetushallinnollisen aseman määrittäminen ja säädöspohjan laatiminen on kovin vaikeaa. OPM:n selvä kanta on, ettei psykoterapeuttien koulutusta tulla toteuttamaan tutkintoina vaan tutkintojen jälkeisenä täydennyskoulutuksena. Nyt näyttää kuitenkin siltä, että erikoistumisopintojen asema käytännössä poistuu ja tilalle tulevat ns. erityispätevyudet. Tämän järjestelmän hahmotus on kuitenkin vasta alullaan.

Tässä tilanteessa olisi toivottavaa, että psykoterapeuttikoulutuksia järjestävien eri tahojen välillä syntyisi yhteinen näkemys, ei vain koulutusten tavoitteista ja sisällöistä, vaan myös siitä, miten keskinäisessä yhteistyössä laadukas ja kehittyvä koulutusjärjestelmä voisi toteutua. Keskeisen tärkeää on, että koulutukset olisivat ennalta hyväksytyjä, niiden laatu olisi varmistettu yhteneväisin kriteerein ja niiden kustannukset olisivat koulutettaville kohtuulliset. Yliopistojen psykoterapeuttikonsortion ehdotus on varteenotettava aloite tähän suuntaan.

*Jarl Wahlström, päätoimittaja
jarl.wahlstrom@psyka.jyu.fi*

Perheterapia-lehti on perheterapiaa ja perhe- ja verkostokeskeistä työtä tekevien terveydenhuollon, sosiaalihuollon, opetus- ja kasvatusalan sekä sielunhoitotyön työntekijöiden ammattilehti. Lehti julkaisee artikkeleita käytännössä ja tutkimuksin koetelluista perheterapian ja muiden psykoterapian suuntausten eri työmuodoista ja terapiatyön kehittämisen kannalta kiinnostavista uusista teoreettisista pohdinnoista. Lehdessä julkaistaan myös kirjoituksia terapiatyöhön liittyvistä hankkeista. Lisäksi julkaistaan katsauksia, tapausselostuksia, kirjallisuusarviointoja, haastatteluja, kongressielosteita ja uutisia. Lehti on myös tietolähde organisaatioiden ja sosiaalisten systeemien käyttäytymisestä ja kehittämistä kiinnostuneille.

KÄSIKIRJOITUKSET

Artikkelit

Lehden artikkeliosastoon tarjotut käsikirjoitukset arvioidaan. Käsikirjoitusten tulee olla tiiviitä ja ilmaisultaan viimeistelyjä. Niiden suositeltava laajuus on 3 000–5 000 sanaa. Käsikirjoitukset toimitetaan sähköpostin liitetiedostoina päätoimittajalle osoitteella

jarl.wahlstrom@psyka.jyu.fi

Teksti kirjoitetaan 2-väliskeellä (28 riviä liuskalle) ja molempiin reunoihin jätetään 3 cm:n marginaalit. Vasen mar-

ginaali tasataan, oikea ei. Artikkelien mukaan liitetään noin 100–200 sanan pituinen tiivistelmä. Lisäksi kirjoittajan tulee erillisellä otsikkolehdellä ilmoittaa nimensä, oppiarvonsa, ammattinimikkeensä, työpaikkansa, työ- ja kotiosoitteensa, puhelinnumerosa ja sähköpostiosoitteensa.

Muut käsikirjoitukset

Hankkeita esittelevät käsikirjoitukset ja muut käsikirjoitukset toimitetaan lehden toimitukseen sähköpostin liitetiedostoina osoitteella

hannele.hannukainen@mielenterveysseura.fi

Tekstin muotoilu ja kirjoittajatiedot kuten yllä.

Aineisto tulee toimittaa seuraavan aikataulun mukaan: nro 1 – 30.1., nro 2 – 24.4., nro 3 – 22.8. ja nro 4 – 7.11. mennessä.

KUVIOT JA TAULUKOT

Jokainen kuvio ja taulukko numeroidaan ja otsikoidaan. Kuviot ja taulukot sijoitetaan kukin omalle paperilleen, johon merkitään myös kirjoittajan nimi ja kirjoituksen otsikko. Käytetyt lyhenteet tulee selvittää.

LÄHDEVIITTEET

Lähdeviitteiden merkitsemisessä noudatetaan American Psychological Associationin antamia ohjeita:

Käytetyt lähteet merkitään **tekstiin** ilmoittamalla tekijä ja lähteen vuosiluku suluisa, esim. (Gergen & Gergen 1991).

Suorat sitaatit kirjoitetaan **alkuperäiskielellä**, jolloin ilmoitetaan myös lähteen sivunumero, esim. (Haarakangas 1989, s. 25).

Lähdeluettelossa lähteet (esimerkkinä kirja, kappale toimitetussa teoksessa, aikakauslehtiartikkeli) ilmoitetaan **aakkosjärjestyksessä** seuraavasti:

Foerster, H. von (1981). *Observing Systems*. Seaside, CA: Intersystems Publications.

Gergen, K. J. & Gergen, M. M. (1991). *Toward Reflexive Methodologies*. Teoksessa Steiner, F. (toim.) *Research and Reflexivity*. London: Sage.

Haarakangas, K. (1989). Kriisiryhmä auttaa ihmisen hädässä. *Mielenterveys* 4, 24–28.

JULKAISUOIKEUDET

Lehden julkaisija Suomen Mielenterveysseuran Koulutuskeskus pidättää oikeuden julkaistuihin kirjoituksiin. Oikeuksien pidättäminen koskee tieteellisesti arvioituja artikkeleita. Kirjoitusten käyttöluvia koskevissa asioissa pyydetään kääntymään vastaavan päätoimittajan puoleen.